

Dii haani laà k'e eghàladadq elı sıı wets'ò
gonede, edàani nexicedı ıdı t'à dek'èniıtt'è.
Dii haani naawo gha dqne nets'adı ha neèwq dè,
jq dqne eghàlagide gıts'ò gahde:

Nàııı Kò: (867) 598-2247 or (867) 598-2352

Hqmbacha: (867) 872-5911

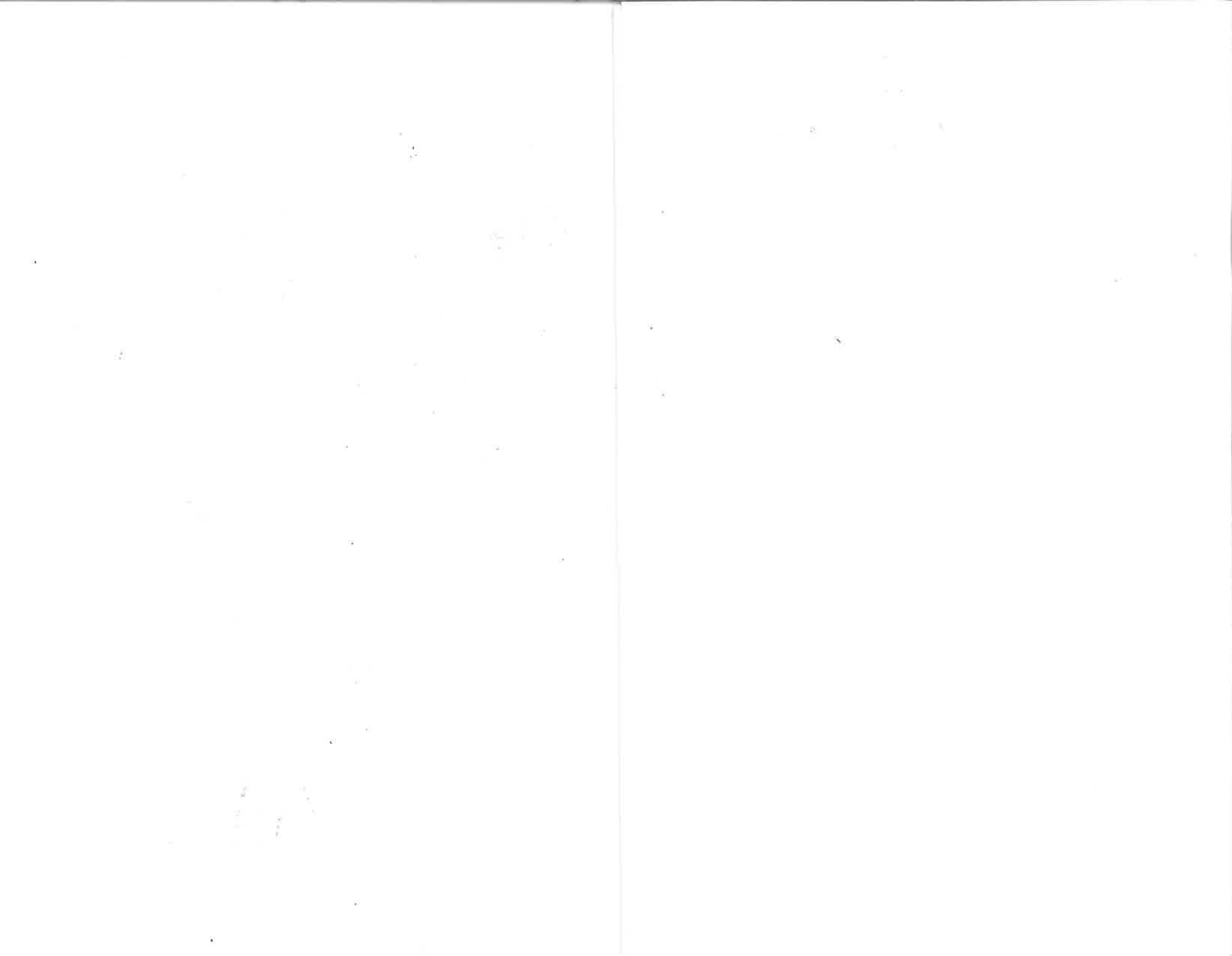
Hat'odeè: (867) 874-7212

Inuvik: (867) 777-5493 or (867) 777-1555

Sqmbak'è: 867) 920-2978 or (867) 669-1490

Neyàeti k'è negha etaeti ha dıle.

Eyü asü wet'à neyàeti ha neghò gièchi nindè eyits'ò eyü asü neèwò ha hòoni neèwò nindè weníhtf'èchì nìhchi, eyü nìhtf'èchì nekò wègèla. Eyü asü what's'ò gik'èdi ha hòoni. Dòsniyàetidò ìlè saà t'ahò netf'a nayewa ha hòoni, neyàeti weghò naawo yeètsì t'ahò dè. Haani-kò, dòsniyàetidò what's'ò wet'à neyàeti yìghò nàniwo ha hòoni, haani-le dè dòts'adàedidò achì weghò neyàeti dù ha hòoni. Achì weghòts'ìida ts'èdi nindè, dòsniyàetidò naawo yeètsì sù, achì weghò nàniwo yeèhdiadi, eyit'à eyi naawo neyàeti weghò nàhòt'e t'ahò dè, edlatlò saà k'ehòwo t'ahò dè naawo yeètsì ha. Ts'ò weghò nàniwo ha hòoni.

Neyàetikò naàtfa kwe edàani dexè segohle ha?

Wet'à neyàeti weghò danegheke kwe edlatlò dzèè kwe, eyü dzèè k'e edàgoojà weghò nànewo. Dù haani asü weghò nàniwo:

- ayü dzèè hagoòjà, edatlò nìrò;
- amü sù akò wheda ìlè;
- amü wets'ò gonedò;
- edàgòwha nàniwo ìlè hagoòjà hò;
- asü t'ala wet'azà ha hòoni.

Nedaà esagoòja weghò dek'ènièntf'è nindè, eyü nìhtf'è dexè neyàetikò ts'òewa ha dìle. Akwèlò amü dòts'adàedidò elì nee sù, eyi nìhtf'è dexè k'enele ha dìle nù wjidi t'à, dawjke. Akwèlò dù hagoòja hò weghò nìhtf'è k'e nizi dek'ènièntf'è nindè, kw'ahiti ts'adidò dù nìhtf'è wet'à asü wenaàdi ha weghàida anele ha hòoni.

Asü wenaàdi nindè, ayü weneèrì weneèkw'ò zò weghò gojde nò eyits'ò ayü edàgoojà neèwò t'à weghò gojde-le. Neyàeti dzèè kwe neyàeti ìle sù, ekò, wet'à neyàeti weghò gonedò hò, eyü nìhtf'è weghanèda agele ha dìle. Dù nìhtf'è neyàetikò wegondì wiyeh.

Dii haani n̄htf'è sòochi nindè, ahsì hot'a akò naàtla n̄i?

Hɛɛɛ, kw'ahti ts'adàedidɔ eyits'ɔ dɔ ts'adàedidɔ danegheke ha neèt'à neyàetikò n̄aàtla zɔ t'à. Ayi dzeɛ neyàeti akò n̄anètla ha dii nindè ekoòt'i am̄i n̄htf'è nets'ò ayi la haw̄idi. Eyi dzeɛ k'e akò n̄anètla ha dii nindè, dɔs̄n̄iyàetidɔ kw'ahti n̄ichi ayeèle tahkò, haani-le dè neyàetikò k'ènèt'e-le gha n̄ neghɔ neyàeti agele ha tahkò. Neyàetikò k'ènèt'e-le ts'edi nindè, dɔghɔ neyàetikò naawo k'èts'jt'e-le neèt'à, n̄htf'è n̄òochi wek'èneèt'e-le xè ayi ha deghaà haɔdi-le t'à naawo n̄anèzhi gha n̄età. Neghɔ neyàeti xè ehkw'1-le eghàlanèda negoòt'ɔ nindè, edèk'èha n̄àɔdi ha hɔqni haani-le dè nedaɔtɔ ha hɔqni.

Edaàt'e nindè wet'à neyàeti ghɔ gohde ha?

Doji ghɔ neyàeti dè, akweɔ ahsì wet'à neyàeti deghaà goh̄i n̄i gedi t'à neyàeti ha. Neyàeti kwe neyàeti nechalèa agele ha hɔt'e t'à, efak'a akò n̄aàtla ha n̄htf'è n̄òochi ha neèt'à wet'à neyàeti weghɔ danegheke ha. Neyàeti ha nindè, akweɔ neyàeti nechalèa t'ahɔ, edlatɔ saà t'ahɔ ade ha.

Neyàetikò ayi edàtɔ akò dehwa ha?

- Nexàti n̄htf'è;
- N̄htf'è t'ala s̄i haani-le dè nexàti n̄htf'è ayi dexè anele negedi s̄i, nen̄htf'è haani-le dè n̄htf'èch̄i;
- As̄i t'ala s̄i kw'aht̄i ts'adàedidɔ, dɔts'adàedidɔ haani-le dè kw'ahti as̄i akò nenèle neèhdi dè hanele.

Wet'à neyàeti ghɔ danegheke kwe n̄aɔɔi ha hɔt'e neèt'à, n̄htf'è k'e yaah̄ti dexè anele haani-le dè, as̄i hanech̄i ha dexè anele.

Akweŋ neyàetikò ts'ò neètŋa dè ayù edàahŋe ha?

Eyù nŋhtŋ'è nŋochi, ayù edàadi sù wek'ŋt'e – dù haanì, neyàetikò 1 ts'ò ŋtŋa ha dek'ètŋ'è ha hòŋni. Adì ts'ò godŋa wek'ŋzhò-le dè akò asù hogihdidò yagŋlì dagŋŋke haanì-le dè, neyàetikò gha eghàladadò, kw'ahtì eyits'ò nŋhtŋ'è k'èdia dagŋŋke. Neyàeti wexè hòewì kwe 15 nàgèa nàdaa akò nenètŋa dè nezŋa, dŋts'adàedidò asùghò daneèhke ha hòŋni ts'ŋŋò.

Edàagòht'e ghaà, dŋne eyileh wexè nàŋŋì ha hòŋni eyits'ò eyù dŋne weghò neyàeti weèt'ŋ eyits'ò dŋne yits'adàedi, akò naàgehŋì ha hòŋni. Neyàetikò asù hogihdidò eyits'ò kw'ahtì sù akò dehk'w'e neèt'à esanede haàle. Eyì kòŋa gixè nàŋŋì negha nezŋ edŋŋdì-le dè, amù t'a dŋts'adàedidò nŋhtŋ'è nets'ò ayŋla wets'ò gonede. Ładì kòŋa nàŋŋì ha, negha yìgòde ha dŋle tahkò. Wet'à sù dŋŋŋa-le gha, naàgŋa nexè neyàetikò naàtŋa anele ha dŋle.

Neyàetikò edaàgòòde ha?

Neyàeti wexè hòewì kwe, dŋsŋniyàetidò dŋne mòhdaà dawèkèa-le dù ha hòŋni. Dageèke ts'ò mòht'aà gehkw'e gogedi ha hòŋni. Neyàetikò goyù whèda haàle negèdì nindè, daneèke ts'ò mòht'aà whenèda anègele ha dŋle, wet'à neyàeti weghò danegehke ts'ò mòht'aà wheneda negedi ha hòŋni. Dŋne mòhdaà wet'à neyàeti weghò gogende ha naàgehŋì dè eyits'ò gŋts'ajŋì nindè, dŋts'adàedidò hawŋŋdì. Eyù dŋne gŋch'aà eyù-le kòŋa goyù nàŋŋì anele ha hòŋni.

Adi neyàetikò godòʒo wek'anehtah, eyits'ò nembekhijj ek'èjò nujj ha sù negha hoòʒo aneleh. Asit'à nexòera nindè, dɔts'adàedidɔ hawjidi eyits'ò ahsj eyi kò nezj goyajtfa ha negha hoòʒo nù wjidi.

Chekò nets'ò dè, dɔne neda wheda ha wegɔʒa haani-le dè naàgja neèt'j neyàetikò naajtfa ts'ò negha chekò k'egedi ha dile nù gjidi. Goht'ò weègò t'ajj'j-le hò, nezj neègaat'j dè nezja.

Ahsj dɔ ghɔ gots'ende ha deèzhì ha nù?

Qhk'èa dɔne weghɔ gots'ende gonaadaaj wheda t'à goghaada nindè, weghɔ gots'ende ha dezhì hɔt'e. Dɔts'adàedidɔ t'a daneèke sù, eyi dɔne weghajda. Ami see hoòji hohtsj hajdi negedi ha hɔɔni. Ahsj eyi dɔne neyàetikò wheda nù negedi ha hɔɔni, eyits'ò akɔ wheda nindè wets'ò dagojkwì negedi ha hɔɔni. Du k'ɔɔna weghajda ha.

Eyi dɔne hoòji hohtsj njle du nindè “hoòji hohtsj njle du t'à yati whehtsj dè” eyi dɔne hoòji hohtsj weghɔ asù hazhɔ hagoojà wenaèdj sù hajdi.

Eyi dɔne ehkw'1-le nets'ò eghalajda k'èha weghɔ neyàeti dè, wets'ò dɔts'adàedidɔ, dɔne edatfɔ wexè neètè weghɔ daneèke ha hɔɔni. Eyi weghɔ daneke nindè, Dɔsiniyàetidɔ wek'e gojde ha neèhdi nindè hajdi ha. Wets'ò gonede ha neèwɔ-le dè, neyàetikò wenaawo nànetɔ gha nàeta ha. Ats'ò hagoòt'j-le neèhò, qhk'èa dɔsiniyàetidɔ dɔne neyàetikò wenaawo nàyijzhì dè, eyi dɔne whalèa ts'ò wedajtɔ ayeèj hɔt'e.

Edàgɔwha gots'ò neyàetikò whihda ha?

Edàgɔwha gots'ò neyàetikò wheneda ha ts'edi haàdì. Dii haani dɔne ghò neyàeti nindè edlatq sadzeè, dzèè haani-le dè saà ts'ò ade ha hɔni. Edlatq neyàetikò nànetla ha hɔni. Akihò, neyàeti kwe neyàeti eyits'ò neyàeti wexè hòewi neèt'à, nàkè ts'ò wet'à neyàeti weghò daneke ha hɔni. Kw'ahti ts'adàedidò akwèlò wet'à neyàeti azhò wek'èjò ayeèle ha, kw'ahti ts'ò daɔdi ha nindè, nɔ akwèlò gits'ò gonede ha hɔni. Ets'ghk'e t'a wets'adàidi nindè, naɔɔ zò t'à. T'aà goja hò, ɔla naɔɔ ha, dɔsɔniyàetidò naɔɔla ha dila neèhdi nindè zò naɔɔla ha, eyits'ò naɔɔla ha. Gits'ò gonede t'ahò nindè zò naɔɔla ha hɔni. Dɔsɔniyàetidò naɔɔla ha neehdi-le dè, naɔɔla haàle neèt'à, ekoòt'ɔ weghò daɔkeh. Gixè goɔde-let'ì naɔɔla anegele ha dila tahkò. Dii hagoòja nindè, eyi dɔne asiji eghàlaɔda sɔ, hayiɔla dii ha hɔni haani-le dè achɔ laɔ dzèè ts'ò negiɔa ha hɔni. Laɔ dzèè eyits'ò edatq sadzeè ts'ò negiɔa nindè, ayi dzèè nàtegehdi ha haneèhdi ha. Achɔ neyàetikò nànetla ha niht'è nòèchi haàle, akwèlò neyàetikò naɔla ha nègedi ɔle, ɔla nezɔ.

Akò dɔne seyati laɔ ayele ha yeèdzaà nindè edànià?

Kw'ahti ts'adàedidò haani-le dè kw'ahti ekoòt'ɔ wet'sò haɔdi. Dò weghò neyàeti gha gonede ha nindè, eyi wets'ò dɔts'adàedidò hawɔdi. Dii haani dɔne weyati laɔ ats'ele ha wets'edza haani-le dè eyi dɔne ats'ò wek'adats'ède nindè, eyi naawo wech'aat'ò hɔt'e. Dɔne haani k'ehòza wegoòt'ò nindè 10 xòò gots'ò wedaɔtò adle ha dila.

Wet'à neyàeti hot'à wegho danegìhkè nindè, neyàeti wegho nàxòt'è ts'ò neyàetikò wheneda ha dìle. Achì ìda daneèke ha hòoni nindè, neyàetikò goyì wheneda anegele haà-le hòoni. Dòsìnyàetidò eyits'ò dòts'adàedidò dìi hagiwò, dòne gidaà esàgòòja neyàetikò goyì ageèt'ì gìgha nezì-le, dòne edàdì ghaà gogende ha hòoni gìwò.

Neyàetikò edàgìdì ha, wegho dòne xè gonede-le, neyàeti wegho nàxòt'e ts'ò. Dànèke weniits'ò whalèa ts'ò gehkw'èa gedì nindè (dìi laani, shèts'ezhe dè haani-le dè dzèè welò dè) whalèa zò ts'ò gehkw'e neèt'à, dòne wìjzì wets'ò gonede haà-le. Danèke wegho nàxòt'e nindè zò, edàani neyàeti wegho dòne xè gonede ha dìle. Dòne gìghàà neyàeti nindè, nàxòt'e ts'ò eyì dòne wìjzì gits'ò gonede-le.

Wet'à neyàeti gha segeèke nindè, ayì edàhle ha?

Ìda adì dòsìnyàetidò wheda sù, akò ts'ò nìtla. Neyàeti gha nìht'è k'èdìa elì sù, ahsì ehkw'ì gonede ha nì neèhdì ha. Dòne dìi haget'ì nindè delaà nòhtsì nìht'è k'è neyèèza t'à ehkw'ì gohde ha dìi. Dìi haani ehkw'ì gonede ha neèwò-le dè, akì ehkw'ì gonede gìjìdì ha dìle. Dìi hẹzẹ ts'edì laani họt'e. Dìi hajìdì kwe, dòts'adàedidò dìi haani ehkw'ì gohde ha wìjìdì ha.

Nìzì hajìdì negedì ha. Amìi see dòts'adàedidò akwelò neyàetikò naatla neèhdì sù, akwelò danehke ha, eyit'ahò dòts'adidò eyileh danehke ha. Ohk'èa dòts'adidò akwelò neèke ìle sù danehke ha. Dòsìnyàetidò sù danehke ha hòni. Dòsìnyàetidò wets'ò gonede nindè, asìdee wìjìdì ha (?edzanèk'e ts'ò neyàeti dè) haani-le dè sets'ò k'aawodee (Dòsìnyàeti kò dee).

Dɔsɪniyætɪdɔ asɪ hazhɔ haɪdɪ sɪ neyàetɪ yìchɪ ha. Danehke sɪ nezɪ wenekw'ɔ xè nezɪ weniedɪ adɪle. Dɔts'adàedɪdɔ eyɪ-le daneke wegħa nezɪ-le nɪndè, dɔsɪniyætɪdɔ wek'e goɪde neèhdɪ ts'ò wegħɔ asɪ haɪdɪ-le. Edàanɪ daneke nezɪ weniedɪ-le nɪdnè, haɪdɪ, haanɪ-le dè dɔts'adàedɪdɔ achɪ haɪdɪ wɪɪdɪ.

Dɪ haanɪ goɪde haàle wɪɪdza, 'haanɪ nàniwho laàwhɔ' haanɪ-le dè 'wek'èshɔ laaàwhɔ'. Asɪ hagoɔja degħaà wek'ɪzhɔ-le dè haɪdɪ. Degħaà wek'ɪzhɔ-le dè, 'wek'èshɔ-le' haɪdɪ 'wenaàdɪ-le'. Asɪghɔ edàneewɔ nègedɪ nɪndè eyɪts'ɔ wegħɔ asɪ haɪdɪ ha neewɔ-le dè, 'eyɪ wegħɔ asɪ haɪsɪ haàdɪ gɪdɪ ha dɪle'. Dɔne daweeke sɪ, ehkw'ɪ gonde xè ehkw'ɪ gonde laanɪ wegaàt'ɪ nɪndè eyɪts'ɔ dɔne ch'aà gonde laanɪ-le dè eyɪ dɔne t'a geèkw'ɔ ha hɔnɪ, haanikò dɔne daweeke hò ekoòt'ɪ gots'ò nàgode-le dè eyɪxè sɪ, daweeke ts'ò nàgode-le dè, eyɪ dɔne geèkw'ɔ haàle hɔnɪ.

Ayɪ danegehke wek'e goɪde weɔɔ-le. Asɪ wet'aà wegħɔ goɪde-le haanɪ-le dè asɪ wɪɪndɪ-le wegħɔ goɪde-le. Dɔsɪniyætɪdɔ eyɪts'ɔ dɔne gɪghaà neyàetɪ asɪ ehkw'ɪ zɔ geèkw'ɔ ha gɪwɔ. Nɪ edàanɪ asɪ wegħɔ nàneewɔ wegħɔ goɪde-le eyɪts'ɔ nɪ haneewɔ t'à wegħɔ goɪde-le, dɔts'adàedɪdɔ daneèhke nɪndè zɔ wek'e goɪde.

Dɔnech'aà gonede-le. Gondaà asɪ nàhòwo wegħɔ gots'ende ha wɪɪdɪ nɪle, haanikò wet'à neyàetɪ wegħɔ dagogehke nɪndè wegħɔ ɪich'e-le eyɪts'ɔ wegħɔ dɪɪɪ-le. Wegħɔ nàneewɔ nɪndè, dɔsɪniyætɪdɔ whalèa ts'ò negħa hoòɔɔ ayɪle wɪɪndɪ ha dɪle. Ets'ɔhk'e ts'ò dɔts'adàedɪdɔ ɪle nɪwɔ ha hɔnɪ eyɪxè sɪ asɪ dɔne k'adàewo laadɪ tahkò. Eyɪ dɔts'adàedɪdɔ negondɪ hazhɔ yitaazhɪa welaa hɔt'e. Eyɪ wegħɔ sɪ hoòtɪ'ò wegħɔ nàneewɔ-le. Asɪ wegħɔ ɪadɪ nàneewɔ anegelech'aà dɔsɪniyætɪdɔ eyɪ yɪxòdedɪ ha wheda.

Dɔne t'ala sɩ neyàetikò naàtɩa ha ðile nù?

Hęęę. Dɔne t'ala sɩ gıgho neyàeti mindè dɔne t'ala sɩ goòkw'ò ha ðile, nıhtı'ètsıdò yagıı sɩ.

Dɔne t'ala sɩ neyàetikò naàtɩa t'à neèkw'ò ha ðile. Dɔsınıyàetıdò gondı nıhtı'è k'e nızi eyıts'ò ayıı weneèrı wegho gondı gehtsı haàle dı dè hadle ha ðile. Chekoa gıgho neyàeti mindè gızi hats'edi wechaòt'ò họt'e, eyıı chekoa wets'ò hagoja tahkò, wedaà hagoòja haanı-le dè dedı wegho neyàeti hò wızi hahodı haàle.

Qhk'èa, dɔsınıyàetıdò dɔne hazhò hogòra t'à eyıı dɔne wet'à neyàeti yıgho gonde ha ðile dɔne hazhò hagoòra ha ðile. Akıhò, dɔne wets'ò ehkw'ı eghàlahòda-le dè tahkò haanı-le dè chekoa dagehke mindè dɔne hazhò haıde agoòrı. Dıı negha nezı mindè, kw'ahtı ts'òdàedıdò wets'ò gonede.

Wet'à neyàeti wegho gohde ekıyeh mindè ayıı wenaàhdı dè nezıa?

Akwelò ehkw'ı gonede ha wenaàhdı mindè nezıa. Hoòtı'ò gonede eyıts'ò nezı nets'ehkw'ò ha nezı gonede. Wet'à gots'ede nenadaà whezo sɩ, wet'à neyatı dıhtı'ò ayele ha nıle. Eyıı wet'à neyàetikò hazhò dɔne gıyatı ñıchı họt'e. Wha gots'ò gonede-le xè ayıı weghoedı sɩ nezı aıdı. Dɔsınıyàetıdò haanı-le dè dɔne wegħaà neyàetıdò asıı hazhò wek'ègehzhò nııwı-le. Dedı sɩ akwelò geèkw'ò họt'e. Ts'ehwhıa gonede ha wııdzà.

Akò chekoa eyits'ò dọne hotì gixè goò?ò-le?

Dọsiniyàetìdọ, dı haanì dọne gixè hodò?ò nındè gots'adı ha dıle – akıhò, eyì dọne dawèke ha sıı, asıı wenaàrı whe?ò agele ha dıle haanı-le dè dọne wegàà wheda ha dıle. Dọne asıı wenaàrı whe?ò ts'edı nındè eyì dọne yeèrıa-le gha hot'e. Chekoa dawèke ha nındè hagehrı. Eyits'ò dọne yits'adàedı ha yıgàà wheda, haanıkò edàanı eyì dọne dawèke sıı, yık'e hahtia-le. Amıı dọts'adàedıdọ neèke sıı, ahsı asıı nenàdą whe?ò ha neèwọ haanı-le dè dọne negàà wheda ha neèwọ dè eyì dọts'adàedıdọ nexajıtı sıı wets'ò gonede.

Dọne weghọ neyàetı edàdè ha?

Dọne hazhọ wet'à neyàetı ghọ gogınde tı'ahọ, dọsiniyàetìdọ asıı hazhọ eèhk'ò tı'ahọ dè yık'e naawo yeèhtsı ha. Eyì dọne weghọ neyàetı haanı nàhòhwho-le gedı nındè kòetıa ha dıle. Eyì dọne weghọ neyàetı haanı nàhòwho gedı nındè, dọsiniyàetìdọ edàwha ts'ò wedàetıa hadı ha. Weghaà neyàetı nıhtı'èdee, edàgòwha ts'ò dọne gıdajıa agerı weghaà naawo yeèhtsı. Qhk'èa, weghaà neyàetı nıhtı'èdee edàwha gots'ò dọne wedajı?ò ha dek'ètı'è. Akıhò, dọne yedọ xè mbehchıı k'endı wegòet'ò dè, sıı hodıt'ò wedajı-le. Edèk'èha nàrehdı agehrı, wexòedı ha, wedajı?ò ha haanı-le dè somba mọhdaà dọne ts'òedı ha. Dıı haanı edèk'èha nàrehdı adla-le dè weghọ nàhòzhèa ha dıle, wenıhtı'è gohı haàle. Haanı nàhòwho neèhò, wenıhtı'è k'e dek'ètı'è haàle.

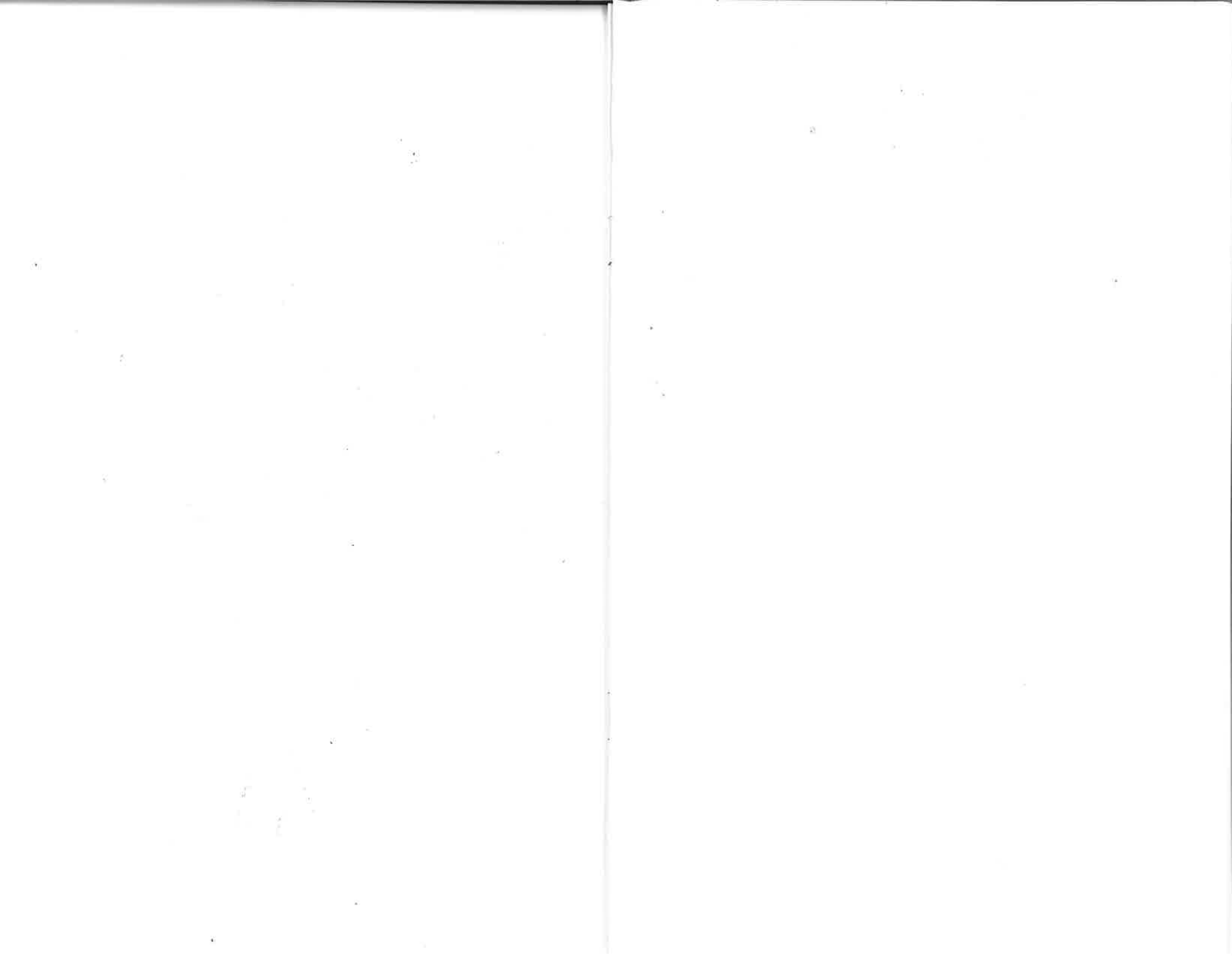

Asii ehkw'1 wek'e goneède-le nq wek'èhòzha nindè, ekòt'1 dōts'adàedidq hawidi. Eyii dōts'adàedidq ekoòt'1 neyàetikò neyàetit'i senàyele ha ñile. Neyàeti nìts'ò ehkw'1-le hanèhti nindè, eyii naawo nàèzhq gha nàetà. Dii haani ehkw'1-le hanehti nègòt'q nindè, neyàetikò nenhtl'è whela ade ha eyixè 14 xoò gots'ò nèdajq ha ñile.

Dōts'adàedidq efak'à danègehke sii, gits'ò nàgonède ha hōt'e. Danèke weghq ezhaq nindè eyits'q eyii wjndi-le neèwq nindè, dōsniyàetidq dawjke t'à ahsj wek'e gohde ha nii wjndi t'à dawjke. Dōsniyàetidq wek'e gojde ha neèhdi nindè, wek'e goneede zq t'à ha.

Nedaà nàhòwo t'à, dōne eyileh ts'adajdi ha nindè, weghq edajdi sii weghq nets'ò gogede haadi. Dōne ts'ijl k'èhà naawodee ts'itq hōt'e, eyii naawo dii haani dek'èt'è, dōne ayii ghq gonde sii eyii wet'à achj weghq nàgogede xè neyàetikò weghq gogende haale. Dii dōne hazhq gighq nèyàeti dè gha hōt'e, haanikò dōne dawèeke nìts'ò ehkw'1 gonde-le dè, deghaà wek'èzhq ha njwq dè dōts'adàedidq weghq dajke. Wet'à neyàeti weghq gojde t'à neghq neyàeti ha hōmi neèwq dè. Iwhat'1 dōts'adàedidq wets'ò goneede.

Godaà Nàhòèwo

